

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 13 0 U 008039 24 Uvp
Banja Luka, 5.9.2025. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija Svjetlane Knežević, predsjednika vijeća, Asmira Koričića i Tatjane Stupar, članova vijeća uz sudjelovanje zapisničara Tamare Kočić, u upravnom sporu po tužbi H. P. iz D. (u daljem tekstu: tužiteljica), zastupane po punomoćnicima, Miletu Kovačeviću i Dajani Bešić, advokatima iz Zajedničke advokatske kancelarije Kovačević-Bešić iz Gradiške, Ul. Mis Adeline P. Irbi broj 6, protiv rješenja LBO 5055148361 od 20.10.2022. godine tuženog Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, u predmetu ponovnog određivanja srazmjernog dijela porodične penzije, odlučujući o zahtjevu tuženog za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Doboju, broj 13 0 U 008039 23 U od 14.2.2024. godine na sjednici vijeća održanoj 5.9.2025. godine, donio je:

PRESUDU

Zahtjev se uvažava, presuda Okružnog suda u Doboju broj 13 0 U 008039 23 U od 14.2.2024. godine preinačava, tako da se tužba odbija, te se odbija zahtjev tužiteljice za nadoknadu troškova upravnog spora u iznosu od 750,00 KM.

Obrazloženje

Pobijanom presudom, stavom 1. izreke uvažena je tužba, te je poništen uvodno označeni osporeni akt, a stavom 2. izreke iste obavezan tuženi da tužiteljici nadoknadi troškove upravnog spora u iznosu od 750,00 KM, dok je sa preostalim dijelom tog zahtjeva ista odbijena. Osporenim aktom, odbijena je žalba tužiteljice izjavljena protiv rješenja prvostepenog organa Fonda PIO, Filijala Doboj LBO: 5055148361 od 19.9.2022. godine, te je odbijen njen zahtjev za naknadu troškova pravnog zastupanja. Tim prvostepenim rješenjem, tačkom 1. dispozitiva odbijen je zahtjev tužiteljice za ponovno određivanje srazmjernog dijela porodične penzije, dok je stavom 2. dispozitiva usvojen prijedlog tužiteljice za nadoknadu troškova sastava žalbe od 1.8.2022. godine u iznosu od 658,13 KM.

Uvaženje tužbe nižestepeni sud zasniva na zaključku da se iz sadržaja obrazloženja prvostepenog rješenja ne može utvrditi na koji način je obračunata visina osnovice za utvrđivanje porodične penzije, a na koju okolnost je tužiteljica ukazivala u toku čitavog postupka. S obzirom da tuženi u osporenom aktu nije otklonio nedostatke na koje je tužiteljica u toku cijelog postupka ukazivala, stava je da su u postupku donošenja istog učinjene povrede pravila postupka iz člana 197 stav 2 Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18, u daljem tekstu: ZOUP) što je bilo od uticaja na rješenje predmetne upravne stvari. Ukazao je na sadržaj odredaba člana 61, te 45 do 48 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj

134/11, 82/13, 96/13, 103/15, 111/21 i 15/22, u daljem tekstu Zakon o PIO) kojima je propisan način utvrđivanja visine penzije, zaključujući da su iste relevantne za predmetnu upravnu stvar. Shodno tome je uvažio tužbu i poništio osporeni akt.

Blagovremenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude (u daljem tekstu: zahtjev) tuženi osporava njenu zakonitost iz razloga predviđenih članom 35 stav 2 Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS). Smatra neosnovanim primjedbe suda da nije jasno na koji način je obračunata osnovica za utvrđivanje porodične penzije, imajući u vidu da je u obrazloženju prvostepenog rješenja navedeno da je tužiteljica ostvarila pravo na srazmjerni dio porodične penzije počev od 30.4.2008. godine u iznosu od 39,06 KM, utvrđenim rješenjem LBO 5055148361 od 24.8.2010. godine. Navodi da je u toku postupka utvrđeno da je prvostepeni organ donio dopunsko rješenje od 1.7.2021. godine, kojim se rješenje od 24.8.2010. godine dopunjuje i dodaje tekst kojim je objašnjen način određivanja srazmjernog dijela invalidske penzije koji bi pripadao umrlom osiguraniku, a koji pada na teret Fonda PIO Republike Srpske. Da je tom prilikom pojašnjeno da je shodno odredbi člana 134 tada važećeg Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 106/05), prvo utvrđen radni vijek umrlog osiguranika, na osnovu kojeg je zatim utvrđena dužina penzijskog staža istog, koji je potreban za određivanje invalidske penzije, koja se imala odrediti u skladu sa odredbom člana 133 tog zakona. Da je obrazloženo da su u tužiteljičinom slučaju, prilikom utvrđenja srazmjerne penzije, primijenjene odredbe člana 20 i 22 Sporazuma o socijalnom osiguranju između BiH i Republike Slovenije („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ Međunarodni ugovori broj 8/07), uz pojašnjenje da je odredbom člana 20 propisano, da ako je osiguranik ostvario periode osiguranja u skladu sa pravnim propisima obje države ugovornice, tada se oni sabiraju kod ostvarivanja, očuvanja ili ponovnog priznavanja prava na davanje, u slučaju da se ne odnose na isti period, a da je članom 22 propisan način utvrđenja srazmjernog dijela davanja, tako što će svaki nosilac osiguranja nakon prethodnog utvrđenja da postoji pravo na davanje, izračunati prvo teoretski iznos davanja koji bi morao da isplaćuje u slučaju kad bi shodno svojim pravnim propisima uzeo u obzir cjelokupni period osiguranja navršen u skladu sa propisima obje države ugovornice, a što je u konkretnom slučaju iznos od 131,63 KM, a zatim na osnovu tog iznosa dalje odrediti iznos koji je dužan da isplaćuje, što u konkretnom slučaju, imajući u vidu dužinu ostvarenog staža osiguranja u bivšoj BiH, iznosi 55,80 KM. Shodno navedenom, osporava stav nižestepenog suda da nije jasno na koji način je u konkretnom slučaju obračunata osnovica za utvrđivanje porodične penzije. Posebno ukazuje da se sud poziva na odredbe člana 61 te 45 do 48 važećeg Zakona o PIO, zanemarujući da je tužiteljica pravo na srazmjerni dio porodične penzije ostvarila po Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 106/05), koji nije predviđao obračun penzije po bod sistemu. Osporava i odluku nižestepenog suda vezano za naknadu troškova upravnog spora navodeći da tužiteljica nije dokazala da je izvršila uplatu troškova sastavljanja tužbe po punomoćniku. Predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana presuda preinači i tužba odbije.

Tužiteljica nije dostavila odgovor na zahtjev.

Razmotrivši zahtjev, pobijanu presudu i cjelokupne spise predmetne upravne stvari na osnovu odredbe člana 39 ZUS, odlučeno je kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Iz stanja spisa proizlazi da je rješenjem Fonda PIO, Filijala Doboj LBO 5055148361, broj predmeta 1811-570/08 od 24.8.2010. godine, tužiteljici kao udovici umrlog osiguranika I. P. priznato pravo na porodičnu penziju-srazmjerni dio porodične penzije, počev od 30.4.2008. godine u iznosu od 39,06 KM mjesečno, a od 1.5.2008. godine penzija iznosi 42,94 KM

mjesečno. Tužiteljica je dana 9.6.2021. godine putem punomoćnika podnijela zahtjev na osnovu kojeg je pokrenut postupak za ponovno određivanje srazmjernog dijela porodične penzije, koji je Fond PIO, Filijala Doboj rješenjem broj LBO: 5055148361 od 2.7.2021. godine odbio. U međuvremenu prvostepeni organ je donio dopunsko rješenje broj LBO 5055148361 od 1.7.2021. godine, kojim se rješenje od 24.8.2010. godine dopunjuje tako da se u obrazloženju rješenja dodaje tekst „Srazmjerni dio invalidske penzije, koji pada na teret sredstava Fonda, određuje se prema formuli: penzija određena u smislu prethodnog stava, podijeljena sa brojem mjeseci ukupnog penzijskog staža i pomnožena sa brojem mjeseci penzijskog staža navršenog u bivšoj BiH i Republici Srpskoj ($131,63 : 297 \times 124$) i iznosi 55,80 KM. Ovako određena penzije služi kao osnov za određivanje porodične penzije“. Nakon toga punomoćnici tužiteljice su dana 27.6.2022. godine podnijeli novi zahtjev za ponovni obračun koji je prvostepeni organ odbio rješenjem od 12.7.2022. godine, a koje je tuženi odlučujući po žalbi tužiteljice poništio rješenjem broj 5055148361 od 5.9.2022. godine i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno odlučivanje. U ponovnom postupku prvostepeni organ je donio rješenje broj LBO: 5055148361 od 19.9.2022. godine, u kojem je dao obrazloženje da je invalidska penzija koja bi pripadala umrlom osiguraniku, a od koje se određuje porodična penzija, određena u skladu sa odredbama članova od 77 do 87 ranije važećeg Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Da je prvobitnim rješenjem od 24.8.2010. godine bilo propušteno navesti način na koji je određen srazmjerni dio invalidske penzije, a što je otklonjeno dopunskim rješenjem od 1.7.2021. godine, kojim je jasno obrazloženo da se porodična penzija ne određuje od iznosa 131,63 KM, već da se taj iznos dijeli sa brojem mjeseci ukupnog penzijskog staža, a zatim množi sa brojem mjeseci penzijskog staža navršenog u bivšoj BiH i Republici Srpskoj, nakon čega se dobija iznos utvrđene penzije od 55,80 KM, koji služi kao osnov za određivanje porodične penzije, koja se određuje u visini od 70% od penzije koja bi pripadala umrlom osiguraniku na dan smrti, tako da visina iste konačno iznosi 39,06 KM. Na osnovu izloženog, a shodno odredbi člana 143 Zakona o PIO, prvostepeni organ je odbio zahtjev tužiteljice za ponovno određivanje srazmjernog dijela porodične penzije, nalazeći da u konkretnom slučaju nema novih činjenica za koje se saznalo ili su nastupile nakon donošenja rješenja o priznavanju prava na porodičnu penziju. Protiv tog rješenja tužiteljica je izjavila žalbu, koju je tuženi osporenim aktom odbio. Pobijanom presudom uvažena je tužba podnesena protiv osporenog akta, iz prethodno gore navedenih razloga.

Pobijana presuda nije pravilna.

Neosnovane su primjedbe nižestepenog suda da iz osporenog akta nije jasno na koji način je tuženi obračunao visinu osnovice za utvrđivanje porodične penzije. U tom pogledu osnovano tuženi u zahtjevu ističe da je dopunskim rješenjem od 1.7.2021. godine prvostepeni organ dopunio rješenje od 24.8.2010. godine, kojim je objasnio način određivanje invalidske penzije koji bi pripadao umrlom osiguraniku na dan smrti, a koji služi kao osnov za određivanje srazmjernog dijela porodične penzije tužiteljice a koji pada na teret Fonda PIO.

Osnovano tuženi ističe da se u konkretnom slučaju pogrešno nižestepeni sud pozvao na odredbe člana, 45, 46, 47, 48 i 61 Zakona o PIO. Naime, tužiteljica je pravo na srazmjerni dio porodične penzije ostvarila počev od 30.4.2008. godine, na osnovu člana 20 i 22 Sporazuma o socijalnom osiguranju između Bosne i Hercegovine i Slovenije, te odredaba tada važećeg Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 106/05), koji zakon nije predviđao obračun penzije po bod sistemu, već je određivanje visine penzije regulisao na drugačiji način, koji je u slučaju tužiteljice i primijenjen.

Konačno pravilno je tuženi osporenim aktom podržao stav prvostepenog organa da zahtjev tužiteljice za ponovno određivanje penzije od 27.6.2022. godine, nije osnovan, ispravno utvrđujući da s obzirom na razloge koje je tužiteljica u istom navela, nisu ispunjeni uslovi iz člana 143 stav 1 Zakona o PIO. Naime i prema stavu ovog suda, okolnost što, barem prema shvatanju tužiteljice, obračun penzije izvršen u rješenju od 24.8.2010. godine, nije ispravan, ne predstavlja činjenicu za koju se saznalo ili je nastupila nakon donošenja rješenja o priznavanju prava na penziju. Navedeni razlog koji tužiteljica ističe kao osnov svog zahtjeva, mogao je tužiteljici poslužiti samo u okviru pravnog sredstva kojim bi osporavala zakonitost rješenja od 24.8.2010. godine, a koje pravno sredstvo tužiteljica evidentno nije podnosila, tako da je to rješenje steklo svojstvo konačnosti i pravosnažnosti, pa njegova eventualna neispravnost, sve i da postoji, ne može biti razlog da se udovolji zahtjevu tužiteljice za ponovno određivanje penzije.

Kako je nižestepeni sud poništio zakonitu i pravilnu odluku tuženog, proizlazi da je pobijana presuda zahvaćena povredama iz odredbe člana 35 stav 2 ZUS-a, pa se zahtjev tuženog uvažava i ista preinačava na način da se tužba odbija, shodno odredbi člana 40 stav 1 istog zakona.

Na osnovu odredbe člana 397 stav 2 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 105/08, 45/09, 49/09, 61/13, 109/21 i 27/24), koji se u upravnom sporu primjenjuje shodno odredbi člana 48 ZUS-a, u vezi sa odredbom člana 49a stav 1 ZUS-a, preinačena je i odluka o troškovima postupka s obzirom da je tužiteljica izgubila upravni spor, pa joj ne pripada pravo na nadoknadu troškova istog.

Zapisničar
Tamara Kočić

Predsjednik vijeća
Svjetlana Knežević

Tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić